

Hà Nội, ngày 12 tháng 5 năm 2022

BÁO CÁO

Kết quả giám sát thực hiện Dự án phòng, chống AIDS, lao năm 2021 và quý 1/2022 tại thành phố Hà Nội

Thực hiện Chương trình làm việc năm 2022, ngày 07/5/2022, CCM đã tổ chức Đoàn giám sát kết quả triển khai thực hiện Dự án Phòng, chống AIDS, lao năm 2021 và quý 1/2022 tại thành phố Hà Nội. Đoàn giám sát do TS. Phạm Lê Tuấn, Chủ tịch CCM làm Trưởng đoàn, tham gia đoàn có TS. Nguyễn Trọng An, Phó chủ tịch CCM, bà Nguyễn Ánh Phương, thành viên CCM (đại diện cho người chung sống với lao), TS. Nguyễn Văn Tiên (chuyên gia của CCM) và TS. Nguyễn Đức Thụ (chuyên gia của CCM).

Đoàn giám sát đã làm việc với Sở Y Tế, Trung tâm Kiểm soát dịch bệnh, Bệnh viện phổi Hà Nội, Trung tâm Y tế quận Ba Đình, Trạm Y tế phường Ngọc Hà (quận Ba Đình), Trung tâm Y tế huyện Ứng Hòa, Trạm Y tế xã Vạn Thái (huyện Ứng Hòa). Đoàn giám sát xin báo cáo CCM một số kết quả chính như sau:

1. Kết quả hoạt động của các dự án năm 2021

- Năm 2021, đại dịch Covid-19 bùng phát và diễn biến rất phức tạp, cả hệ thống chính trị, ngành y tế và các sở, ban, ngành của thành phố đã tập trung phòng, chống đại dịch Covid-19; đồng thời, ủy ban nhân dân các cấp cũng ủng hộ, chỉ đạo việc triển khai các hoạt động phòng chống AIDS, lao vào thời gian phù hợp.

- Có sự chỉ đạo trực tiếp, sát sao của ủy ban nhân dân các cấp và sự tham gia tích cực của các tổ chức chính trị - xã hội về phòng chống HIV/AIDS, lao.

1.1. Kết quả hoạt động của Dự án Phòng, chống AIDS

- Dự án đã tổ chức tập huấn cho cán bộ y tế các trại giam để cán bộ y tế chủ động thực hiện xét nghiệm HIV cho phạm nhân trong trại, kết quả xét nghiệm đạt 97% kế hoạch năm 2021 (xét nghiệm 2481 người/kế hoạch 2555 người).

- Tỷ lệ giải ngân của Dự án năm 2021 chỉ đạt khoảng 34% kế hoạch.

** Một số tồn tại, hạn chế:*

- Khi Việt Nam triển khai thực hiện chủ trương chuyển sang trạng thái bình thường mới trong phòng, chống dịch Covid-19, các PR và Sở Y tế chưa thực sự quyết liệt trong chỉ đạo các hoạt động thông tin, tuyên truyền và triển khai các giải pháp để đạt chỉ tiêu phòng, chống HIV/AIDS và lao; chậm triển khai kế hoạch năm 2022 (tháng 4/2022 mới triển khai Kế hoạch và giao chỉ tiêu thực hiện cho các quận, huyện). Nếu các PR và Sở Y tế thiếu các giải pháp mạnh mẽ thì khó có thể hoàn thành các chỉ tiêu của năm 2022.

- Cán bộ y tế cơ sở chưa thực sự mặn mà với việc triển khai thực hiện Dự án phòng, chống AIDS và lao, do chủ trương của Quỹ toàn cầu (GF) là tập trung kinh phí cho đối tượng thụ hưởng là bệnh nhân, không chi tiền hỗ trợ cho cán bộ y tế từ nguồn của GF; bởi vì, quan điểm của GF là tiền hỗ trợ cho cán bộ y tế phải chi từ nguồn vốn đối ứng của Việt Nam, nhưng thực tế không có vốn đối ứng của các địa phương nên cán bộ y tế không được hỗ trợ kinh phí.

- Tại các nơi Đoàn giám sát chưa thấy sự tham gia của các tổ chức xã hội trong phòng, chống AIDS và lao (tuy nhiên, khi trao đổi Sở Y tế Hà Nội cho biết một số địa bàn trong T/p Hà Nội có sự tham gia của một số tổ chức xã hội trong phòng, chống AIDS và lao).

- Triển khai phòng, chống AIDS đối với nhóm MSM còn nhiều khó khăn, nhất là việc tiếp cận đối tượng, nhưng chưa huy động được nhóm đồng đẳng MSM tham gia các hoạt động phòng, chống AIDS.

- Một số chỉ số dịch vụ trong phòng, chống AIDS còn thấp, chưa đạt kế hoạch, do GF và Sở Y tế yêu cầu chuyển từ việc cung cấp các sinh phẩm xét nghiệm cho cơ sở y tế thực hiện dịch vụ sang cơ chế mới là cơ sở y tế bán dịch vụ cho Dự án với một số điều kiện khắt khe (sinh phẩm xét nghiệm phải bảo đảm tiêu chuẩn chất lượng và phải thuộc danh mục sinh phẩm của GF, trong khi danh mục sinh phẩm xét nghiệm của Việt Nam lại khác danh mục sinh phẩm xét nghiệm của GF) nên cơ sở y tế không đồng ý mua dịch vụ mà các cơ sở y tế đã thực hiện.

1.2. Kết quả hoạt động của Dự án Phòng, chống lao

- Mặc dù trong điều kiện đại dịch Covid-19 bùng phát, T/p HÀ NỘI đã phấn đấu phát hiện bệnh nhân lao mới năm 2021 đạt 120% so với kế hoạch; số ca lao kháng thuốc mới phát hiện đạt 77,2% kế hoạch; số bệnh nhi bị lao mới phát hiện chỉ đạt 1% so với kế hoạch.

- Dự án đã chú trọng chỉ đạo cán bộ y tế tại các trại giam thực hiện khám sàng lọc phát hiện và điều trị lao cho phạm nhân (do cán bộ y tế đã được tập huấn trước).

- Kết quả giải ngân của Dự án năm 2021 chỉ đạt khoảng 65% kế hoạch.

** Một số tồn tại, hạn chế:*

- Theo khuyến cáo của GF, 50% số bệnh nhân lao ở Việt Nam chưa được phát hiện nên số bệnh nhân này vẫn tồn tại và đang lây lan tại cộng đồng dân cư.

- Việc tiếp cận dịch vụ xét nghiệm genexpert để phát hiện lao kháng thuốc còn gặp nhiều khó khăn nên tỷ lệ phát hiện lao kháng thuốc còn thấp.

- Lao tiềm ẩn (người có tiếp xúc với bệnh nhân lao phổi) chưa được theo dõi, quản lý, điều trị dự phòng lao đầy đủ; năm 2021, chỉ có 35,5% số người đủ tiêu chuẩn lao tiềm ẩn đồng ý điều trị (do họ không phải là bệnh nhân, mà vẫn là người khỏe bình thường nên việc tiếp cận và vận động họ điều trị lao tiềm ẩn gặp nhiều khó khăn); số người được điều trị lao tiềm ẩn chỉ đạt 28% so với kế hoạch; việc triển khai thực hiện các chỉ tiêu về lao kháng thuốc, lao ở nhóm có nguy cơ cao (trẻ em, người nghèo, dân di cư...) còn hạn chế.

- Việc phối hợp giữa y tế công và tư trong phòng, chống lao còn khó khăn, không thường xuyên, thiếu chặt chẽ.

- Việc phát hiện, điều trị, giải ngân đối với nhóm bệnh nhân lao kháng thuốc khó khăn nhất, do yêu cầu phải tuân thủ quy trình nghiêm ngặt.

2. Kết quả hoạt động quý 1/2022

2.1. Dự án Phòng, chống AIDS

- Trung tâm Kiểm soát bệnh tật (CDC) Hà Nội triển khai thực hiện kế hoạch năm 2022 vào ngày 12/4/2022.

- Số bệnh nhân nhiễm HIV mới được điều trị chỉ đạt 12,3% so với kế hoạch năm.

- Số người nghiện chích ma túy được can thiệp dự phòng đạt 64,8% kế hoạch.

- Số MSM được can thiệp dự phòng đạt 57,5% kế hoạch.

- Chưa triển khai thực hiện xét nghiệm HIV cho phạm nhân trong trại giam, người NCMT, MSM và PNBD, vì chưa có test xét nghiệm (do chưa tổ chức đấu thầu test xét nghiệm).

- Không có thông tin về tỷ lệ giải ngân quý 1/2022.

2.2. Dự án Phòng, chống lao: Không có thông tin, số liệu.

3. Một số kiến nghị

- Đề nghị GF xem xét, chuyển đổi từ cơ chế mua một số dịch vụ y tế sang cấp lại sinh phẩm xét nghiệm như trước để các cơ sở y tế thực hiện dịch vụ xét nghiệm được thuận lợi như trước đây.

- PR lao cần đẩy mạnh việc phát hiện, điều trị bệnh nhân lao mới, nhất là lao ở nhóm có nguy cơ cao, lao trẻ em, lao kháng thuốc; chú trọng tư vấn, điều trị đối với lao tiềm ẩn, trong đó có người nhà của bệnh nhân lao phổi.

- Đề nghị Ủy ban nhân dân T/p Hà Nội xem xét, bố trí vốn đối ứng cho Dự án Phòng, chống AIDS và lao, trong đó có hỗ trợ kinh phí cho cán bộ y tế cơ sở triển khai Dự án; chỉ đạo Sở Y tế triển khai các giải pháp để huy động các tổ chức xã hội, các nhóm đồng đẳng tham gia phòng, chống AIDS, lao; cần tăng cường phối hợp, thường xuyên, chặt chẽ hơn giữa y tế công và tư trong phòng, chống AIDS, lao.

- Ủy ban nhân dân và Sở Y tế thành phố cần quyết liệt hơn trong chỉ đạo các hoạt động thông tin, tuyên truyền và triển khai các giải pháp hữu hiệu trong phòng, chống AIDS và lao.

- Sở Y tế cần tập trung chỉ đạo CDC thành phố chú trọng triển khai thực hiện xét nghiệm HIV cho phạm nhân trong trại giam, người NCMT, MSM và PNBD.

NGƯỜI BÁO CÁO

TM. ĐOÀN GIÁM SÁT

(Đã ký)

Nguyễn Đức Thụ

Nguyễn Văn Tiên